

Alles over KERSTBOMEN in verschillende LANDEN

*Hebt u nog geen Boom gekocht? Dan hebt u geluk.
Hier kunt u iets lezen over de achtergronden van de Boom,
de Boom in andere landen, verschillende soorten Bomen,
hoe u de beste Boom uitkiest en hoe u ervoor zorgt
dat hij het redt tot Driekoningen*

De 21ste eeuw

De Kerstboom is ook in de 21ste eeuw niet weg te denken uit de Nederlandse huiskamers. Toch is de Kerstboom lange tijd verguisd als heidens symbool. De blijvend groene spar versierd met lampjes of kaarsjes, staat namelijk symbool voor de terugkeer van het licht in de lente en is een overblijfsel van de Germaanse Midwinterviering.

Europa en Amerika

In heel Europa maar ook in Amerika is de kerstboom het symbool bij uitstek voor de Kerstperiode.

Lang voordat Kerstmis zelfs maar bestond, speelden dennenbomen een belangrijke rol in midwinterfestivals. Ze dienden toen al als symbool, omdat ze groen bleven en niet "stierven" zoals andere planten in dat jaargetijde: ze waren een teken van het eeuwigdurende leven en van het nieuwe leven dat in de lente begint.

Oeroude Europese stammen hingen al groenblijvende takken boven de deuropening, om zo de ronddwalende geesten van de winter uit te nodigen bij hen beschutting te komen zoeken. Ze hoopten dan in ruil op voorspoed en gezondheid.

De Romeinen

De Romeinen versierden hun huizen met groene takken tijdens de Saturnalia en bij hun eigen nieuwjaarsfeest.

Ze wisselden groene twijgen uit met vrienden als teken van voorspoed en geluk.

De Keltische druiden

Voor de Keltische druiden waren de groenblijvende planten een symbool voor het leven zelf, en daarom heilig.

Toen de Kerk het Kerstfeest instelde, werden deze heidense gebruiken gewoon ingeschakeld in de nieuwe viering.

De Kerstboom (of Yggdrasil) is het middelpunt van het huis gedurende de twaalf feestdagen waarop niet gewerkt wordt.

Dit gebruik gaat terug op een niet-christelijk gebruik.

Over de oorsprong van de kerstboom doen vele verhalen de ronde. Met zekerheid is alleen te zeggen dat de boom tegen het einde van de 16e eeuw vooral

in noordelijke landen in gebruik was,
en zich van daaruit slechts langzaam verspreidde.

Van het gebruik ervan wordt het eerst
melding gemaakt in 1521. Volgens overleveringen zou
Luther één der eersten zijn geweest die voor
de kinderen een kerstboom zette. Zeker is dit niet.

De Boom in Frankrijk

Rond 1840 verschijnt de boom in Frankrijk,
en later treffen we hem algemeen aan in West- en

Zuid-Europa, met name ook in Italië. De symboliek van de kerstboom gaat terug op onder andere het paradijsverhaal (de levensboom=Ygdrasil): de altijd groene boom, het symbool van overleven.

In Frankrijk was het Hélène de Mecklenbourg, echtgenote van de Duc d'Orléans en van Duitse origine, die in 1837 in de Tuilerieën voor het eerst een kerstboom versierde.

Tegenwoordig wordt de boom – vaak met de kinderen samen – van de markt gehaald en gezamenlijk versierd met slingers, bollen, lichtjes en kransjes. De kransjes, of ze nu eetbaar zijn of niet, beelden de ronde van het jaar uit. Zo is ook de adventskrans met vier kaarsen er op, de jaarronde met de vier feestelijke hoekpunten van het jaarritme: de seizoenen.

De engeltjes zijn de begeleidsters van de aankomende levensgeest. De kaarsjes of lichtjes zijn de sterren aan de donkere hemel, maar ook de glimmende balletjes en slingers duiden op de sterren. Tegelijk zijn de bolletjes het zinnebeeld van de gouden appels der wijsheid in de levensboom – een oeroud zinnebeeld van de mens.

Die levensboom, ook bekend uit de Kabbalah, heette in de noordse landen Yggdrasil: dat betekent "de Ik-drager".

Dat was een verbeeldingsboom, heel groot, die met zijn wortels de onderwereld omklemde, met zijn

stam oprees in de wereld der levenden, en wiens kruin de hemel schraagde. Bemerkt ook hier weer de drieledigheid: hemel – aarde – onderwereld.

De geschiedenis van de kerstboom is voor een deel gebaseerd op waarheid, maar de tijd en de verbeeldingskracht hebben deze realiteit een eigen vorm gegeven, waardoor de mystiek rond de kerstboom alleen maar gegroeid is.

We geven hier de meest gangbare verhalen die de ronde doen over de kerstboomtraditie:

Zeer waarschijnlijk was het bij onze Germaanse voorouders traditie om de kortste dag te vieren met een altijd groene tak of boom uit het bos (conifeer, jeneverstruik, hulst, maretak, enz...)

Deze boom of tak stond voor het leven dat voortgaat en was de voorbode van de vernieuwing. Ook het licht vormde een belangrijk symbool bij deze gebeurtenis. Om de langste nacht van het jaar te vieren werden er vreugdevuren ontstoken. Naar alle waarschijnlijkheid is deze traditie van de groenblijvende boom en van het licht bij de kerstening van Europa overgenomen door de Christelijke gebruiken. Ze maakt sinds die tijd deel uit van de kerstvieringen.

Vroeger gaven de troubadours voorstellingen op het kerkplein. Vooral het "mysterie " (de naam die gegeven werd aan deze voorstellingen) van het Paradijs was zeer in trek en kreeg een vaste stek in de Adventsperiode. Een boom (meestal de takken van een appelboom) versierd met rode appels symboliseerde dan de boom van het Paradijs.

In de loop van de 15de eeuw vatten de gelovigen dan de gewoonte op om op 24 december, de feestdag van Adam en Eva, hun interieur op te smukken met deze versierde takken.

Later werden door de Duitse kerstboomtraditie de appelboomtakken vervangen door een spar, en de appels door kerstballen in allerlei kleuren.

Wat er ook van zij, de traditie van de kerstboom heeft zo goed als zeker een Germaanse oorsprong. In de 16de eeuw versierde iedereen zijn straat of huis met een groene boom (dit was meestal de spar van de Vogezes, toen de enige groenblijvende boom van streek.).

Groot-Brittannië

Voor de invoering van de kerstboomtraditie in Groot-Brittannië en in de rest van het Europese continent zorgde Prins Albert van Saksen Coburg en Gotha. Via zijn huwelijk halverwege de XIXde eeuw met Koningin

Victoria van Engeland verspreidde hij de traditie van de kerstboom in Groot-Brittannië.

De missionarissen en de eerste Franse kolonisten zouden de kerstboom mee naar het Amerikaanse continent genomen hebben.

Vandaag de dag maakt de kerstboomtraditie overal in de wereld deel uit van de heersende gebruiken. Deze van oorsprong christelijke traditie is uitgegroeid tot een symbool voor gelovigen en niet-gelovigen, groot en klein, arm en rijk, die samen rond deze boom de eindejaarsfeesten vieren.

Hier in België moeten we voor de kerstboomtraditie teruggaan tot in de 18de eeuw. In die tijd gingen de inwoners van de Ardennen in het bos een kleine spar zoeken waarmee ze hun huis in de kerstperiode versierden.

Met de twee Duitse invasies die ons land tijdens de vorige eeuw meemaakte, kreeg deze traditie steeds meer ingang.

Een "kerstboom" krijgt in Londen, Düsseldorf, Amsterdam en Parijs een heel andere naam. De Engelstaligen kozen voor de algemene term "Christmas tree", net als de Nederlandstalige (kerstboom).

De Duitsers spreken dan weer van een "Christbaum" of "Weihnachtsbaum" (kerstboom of Kerstnachtboom).

In Frankrijk en Wallonië gebruikt men de term "sapin de Noël". Ongetwijfeld omdat de eerste kerstbomen "abies" waren (Latijnse naam voor "spar"). Door de eeuwen heen blijkt dit een verkeerde benaming omdat de meeste Kerstbomen eigenlijk epicea zijn (Epicea Abies Karst in het Latijn).

Door de invloed van de Franse taal wordt een kerstboom in Vlaanderen ook wel een "kerstspar" genoemd.

De Boom in India

In India versiert men bananenbomen in plaats van sparren. Er worden mangobladeren gebruikt in plaats van hulst en olielampjes in plaats van kaarsen

In zuiderse landen omschrijft men de kerstboom als "de boom van de Geboorte" (Italië: Albero di Natale; Spanje: Arbol de Navidad).

Grootste Boom

De grootste 'Kerstboom' van ons land staat elk jaar in IJsselstein. Hier wordt de TV-zendmast 'Gerbrandytoren' eens in de vijf jaar rond Kerstmis versierd met 121 lampjes.

Aangezien de mast 385 meter hoog is, is hij in de wijde omtrek te zien. Hij wordt in het Guinness book of Records vermeld als grootste verlichte zendmast van de Benelux. De eerst volgende keer dat de mast verlicht zal zijn is in 2010.

De Boom in cijfers

In 1999 kocht 45% van de Nederlandse huishoudens (ruim 3 miljoen) een kerstboom. Er worden steeds duurdere bomen gekocht, zoals blauwsparren en de Nordmann-spar.

De gemiddelde prijs van een boom met kluit was toen 21 gulden, zeg maar 10 euro. De boom met kluit wint terrein. In 1999 had 64% van de verkochte bomen een kluit. Zeven procent van de verkopen betrof een kunstboom. 1,1 miljoen huishoudens had geen boom in huis.

In de meeste gevallen ging het hier om eenpersoonshuishoudens. Ruim eenderde van de bomen werd bij een tuincentrum gekocht, 17% bij een handelaar op straat en 16% bij de kweker.

(Deze informatie is afkomstig van het productschap Tuinbouw.)

De geschiedenis van de Boom

Bij veel voorchristelijke volken was de spar het symbool van groei en bloei en verjager van heksen en slechte geesten. Vroeger bond men sparrenboompjes hoog in de mast van een terugkerend schip, ten teken dat men met Kerst weer thuis hoopte te zijn. In de vijfde eeuw dook de spar op als Boom des Levens in mysteriespelen in Duitse kerken. Hij was behangen met appels (de zonde) en ouwel (de redding). Later werden de appels en ouwel vervangen door koekjes in allerlei vormen. In de negende eeuw verbood Karel de Grote het opzetten van een kerstboom en in de tiende eeuw deed paus Martinus II hetzelfde in Italië. Pas in de zeventiende eeuw dook de versierde spar weer in het openbaar op. De eerste versierde kerstboom was weer te bewonderen in 1605 in Straatsburg. Pas in het begin van de negentiende eeuw zette deze traditie goed door in ons land.

